

Planlagt arealbruk - på lag med naturen?

**DNTs rapportlansering
14. april 2026**

Hva med framtiden?

- Planlagt arealbruk (arealreserver):
over 5500 km² /nesten hele dagens
bebygde areal (1,7 %)
- Arealreserver etter plan- og
byggningsloven (PBL) og sektorlovverk
(energiutbygging)
- 85 % av arealreserven ligger i planer
etter PBL, og arealformålene bolig,
fritidsbebyggelse og næring utgjør
nesten halvparten

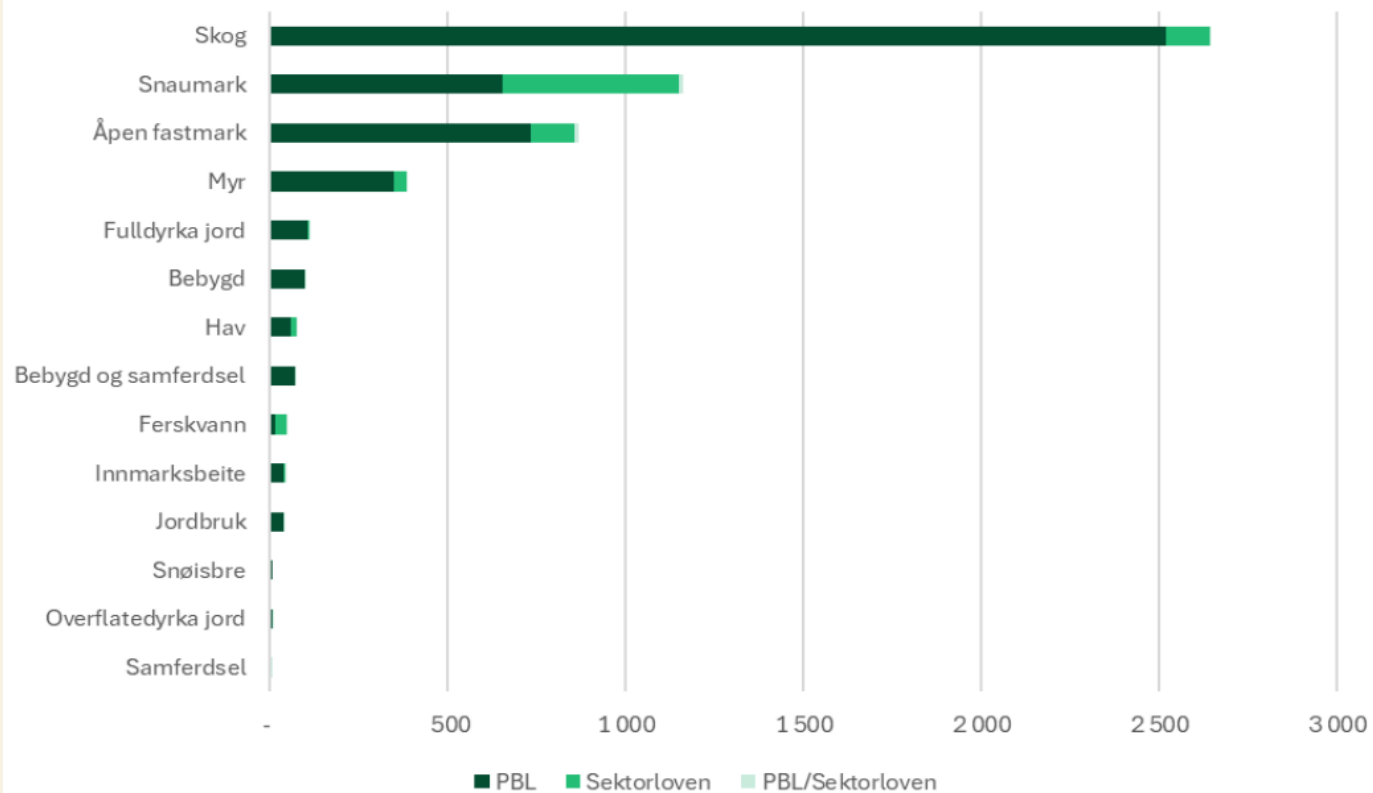

Planlagt arealbruk og mulige konflikter med natur og friluftsliv

Arealreserver i Norge etter plan- og bygningsloven og sektorlovene

Fordeling av planlagte arealreserver etter arealressurser i km² og lovverk

- Skog er den mest berørte arealtypen, utgjør 48 % av arealreservene

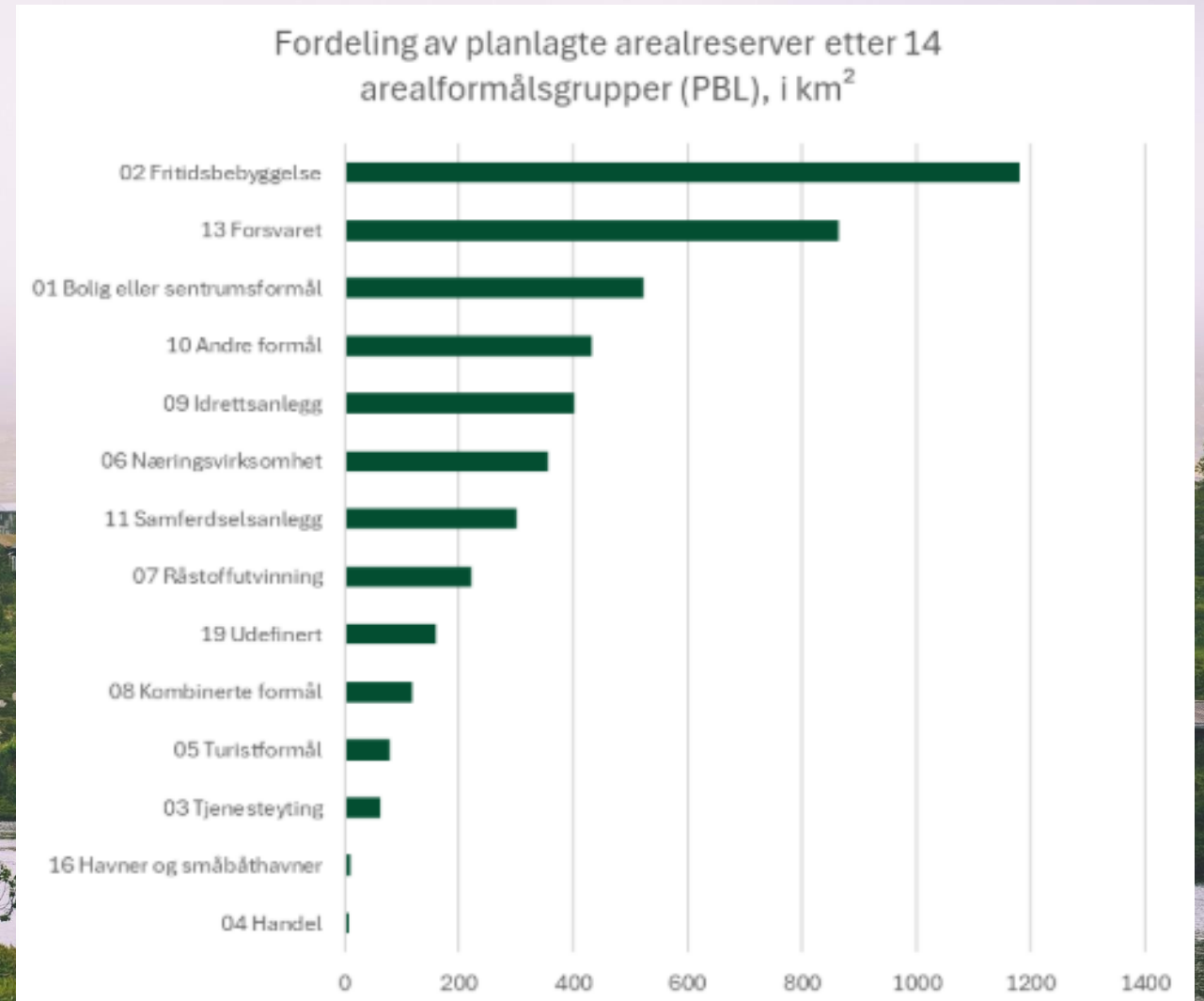
«Overlappsanalyse»

- Planlagt utbygging og andre arealendringer (arealreserver) som overlapper med verdifulle naturområder
 - Kartlagte friluftslivsområder
 - Inngrepsfri natur i Norge (INON)
 - Villreinområder
 - Naturskog
 - Strandsone
- Besluttet av kommuner (plan- og bygningsloven) og statlige myndigheter (sektorlovverk, som energiloven)

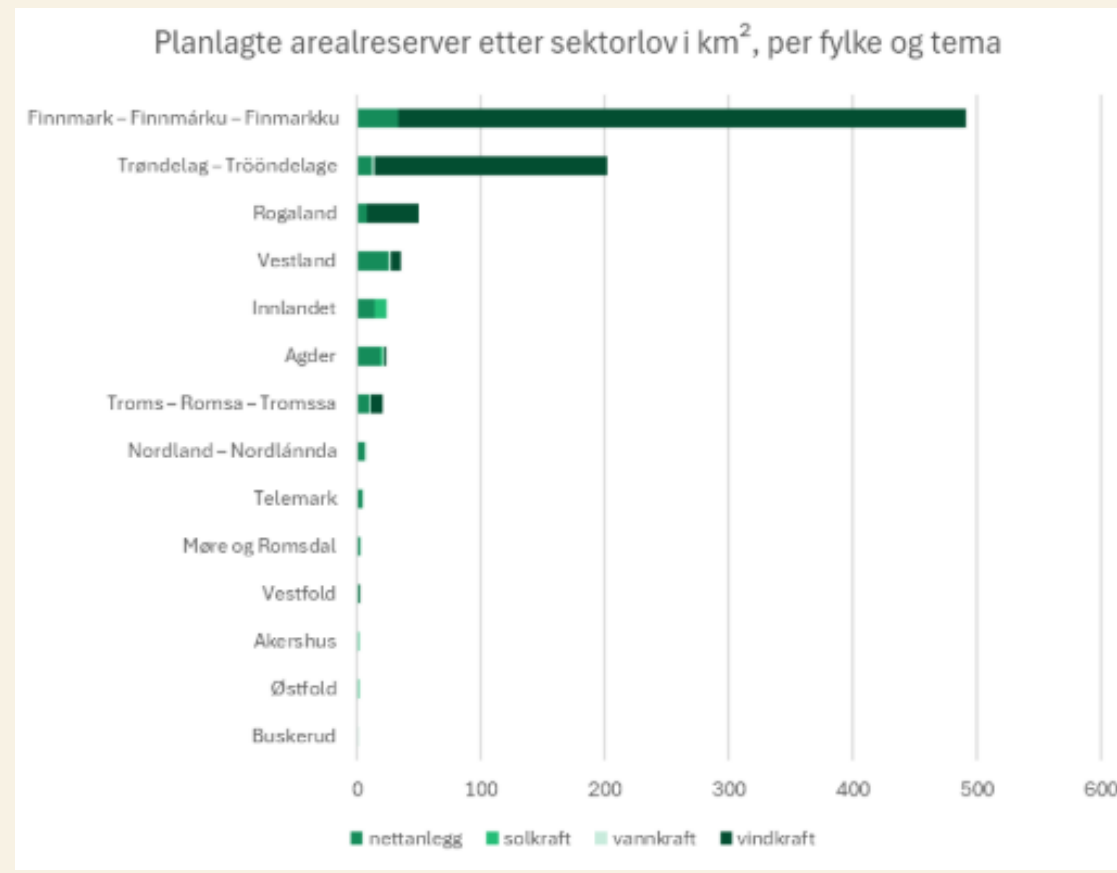
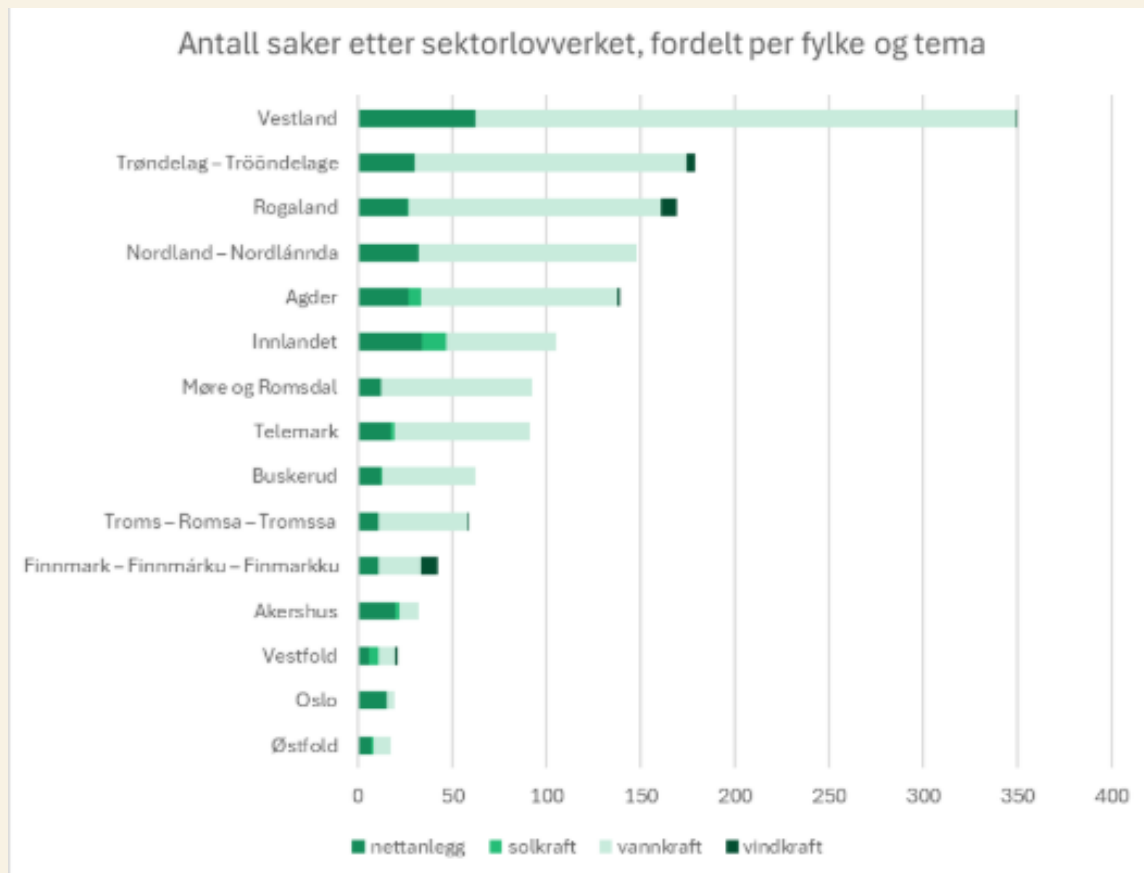

Fordeling av arealreserver etter plan- og bygningsloven

- 14 grupperinger av arealformål
- Fritidsbebyggelse utgjør ca. 25 % (over 1100 km²) av det totale arealet planlagt etter PBL

Antall saker og arealreserve etter sektorloverk – fordelt per fylke

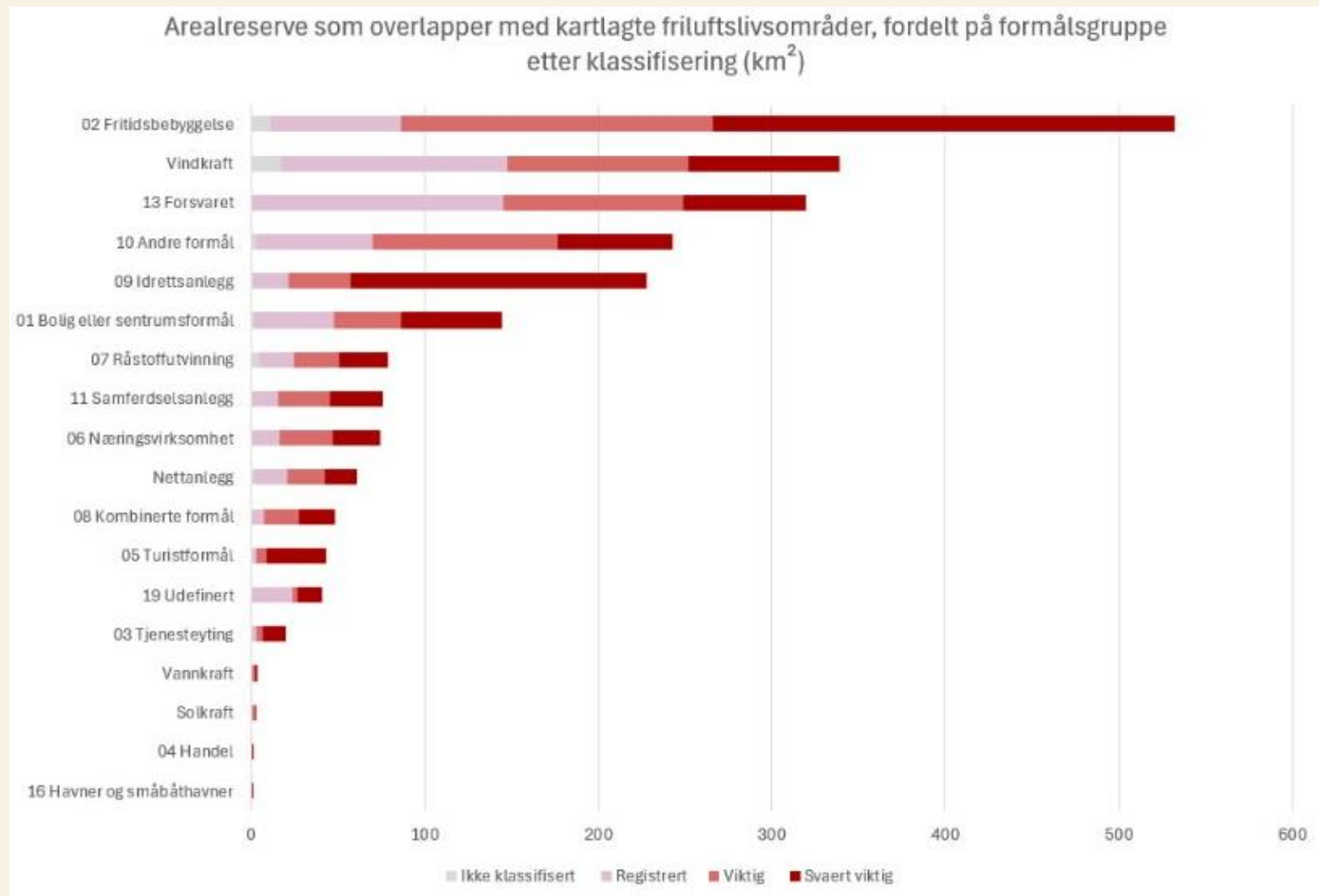

- Flest antall saker i Vestland (vannkraft)

- Størst arealreserve i Finnmark (vindkraft)

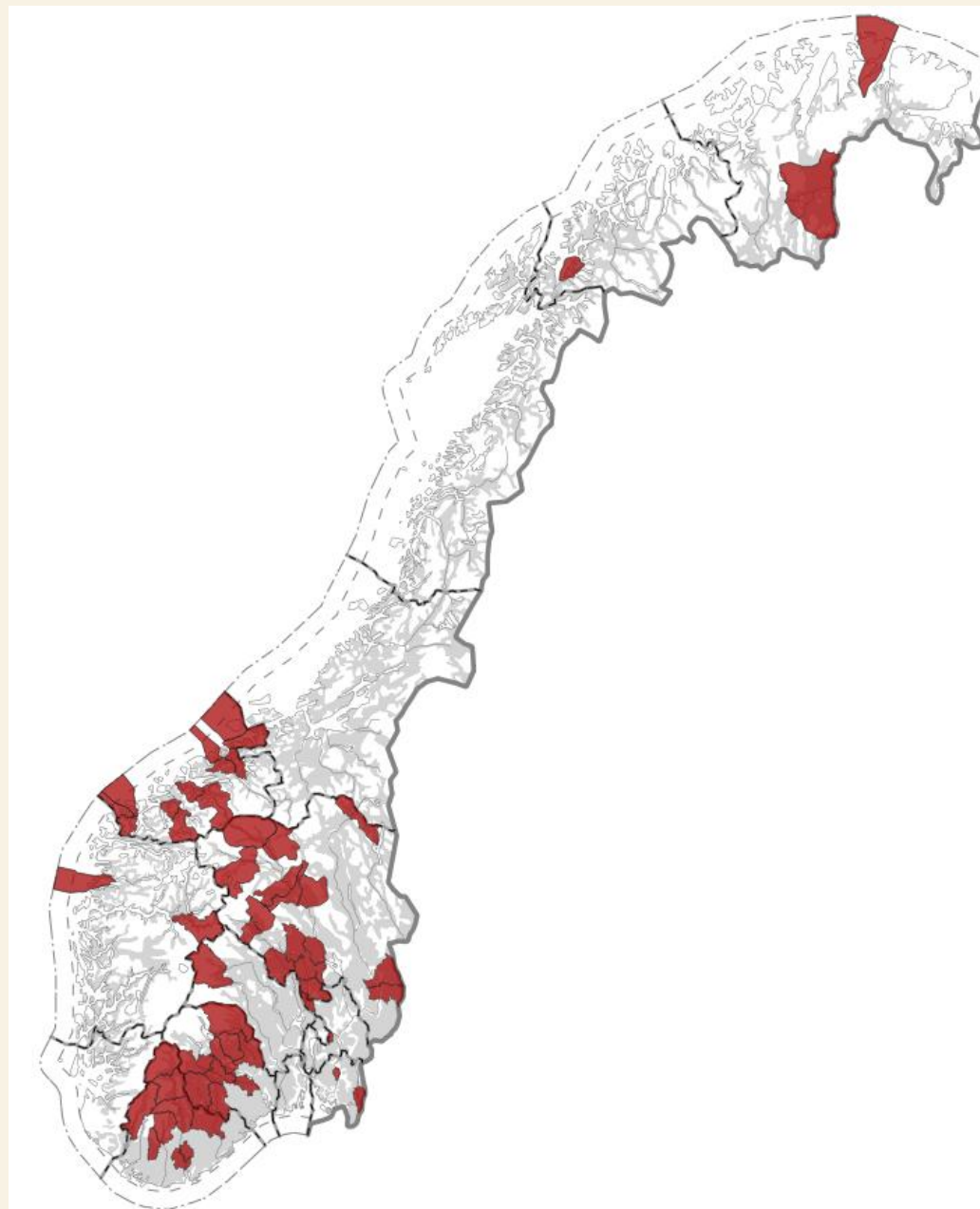
Kartlagte friluftslivsområder

- 41 % (ca. 2 250 km²) av arealreserven overlapper med kartlagte friluftslivsområder
- 29 % (ca. 1 600 km²) av arealreserven overlapper med viktige/svært viktige friluftslivsområder

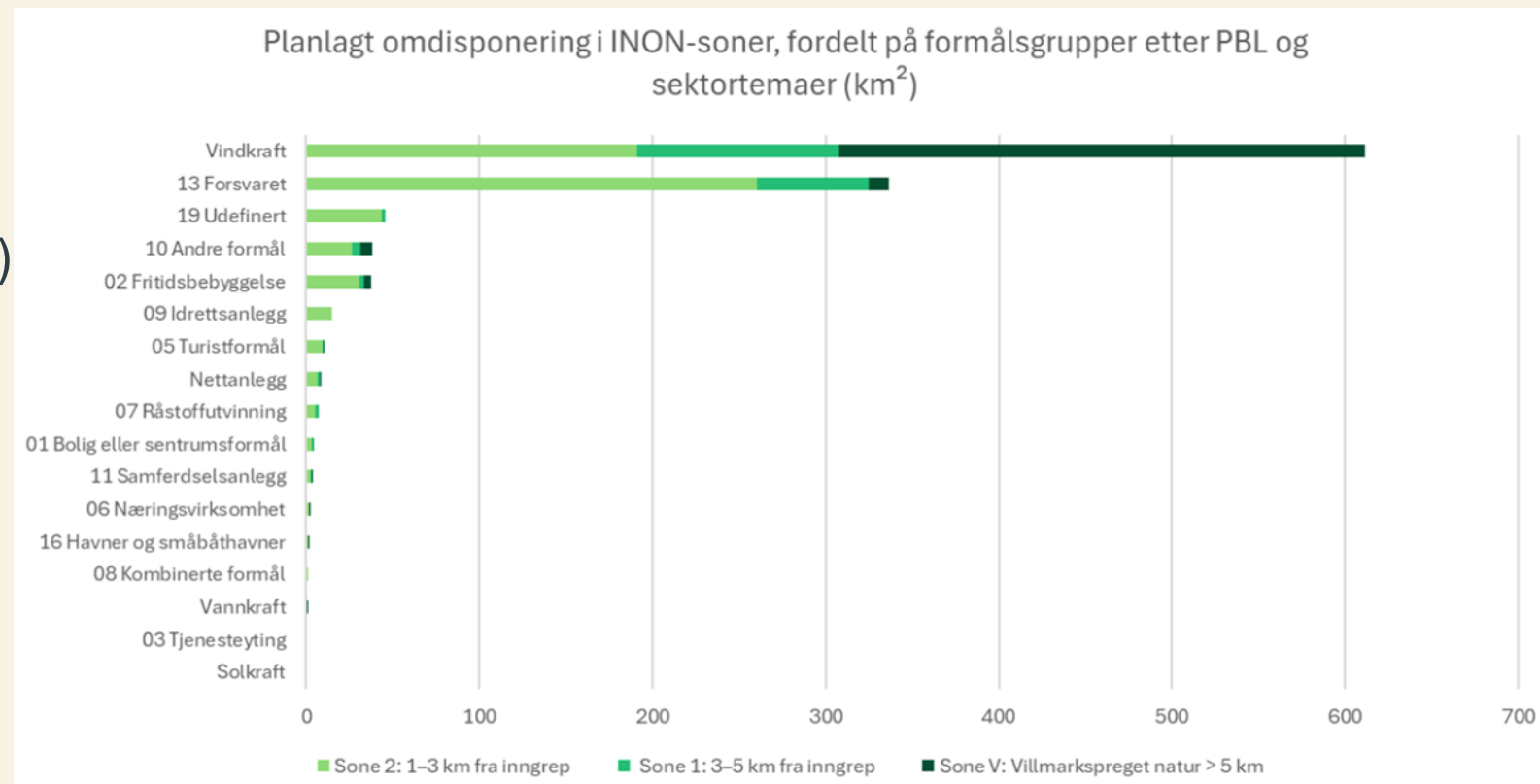
Kommuner som (ikke) har kartlagt friluftslivsområder

- Kommunal kartlegging og verdsetting av områder av betydning for friluftsliv
- Mangler hos nesten 60 kommuner

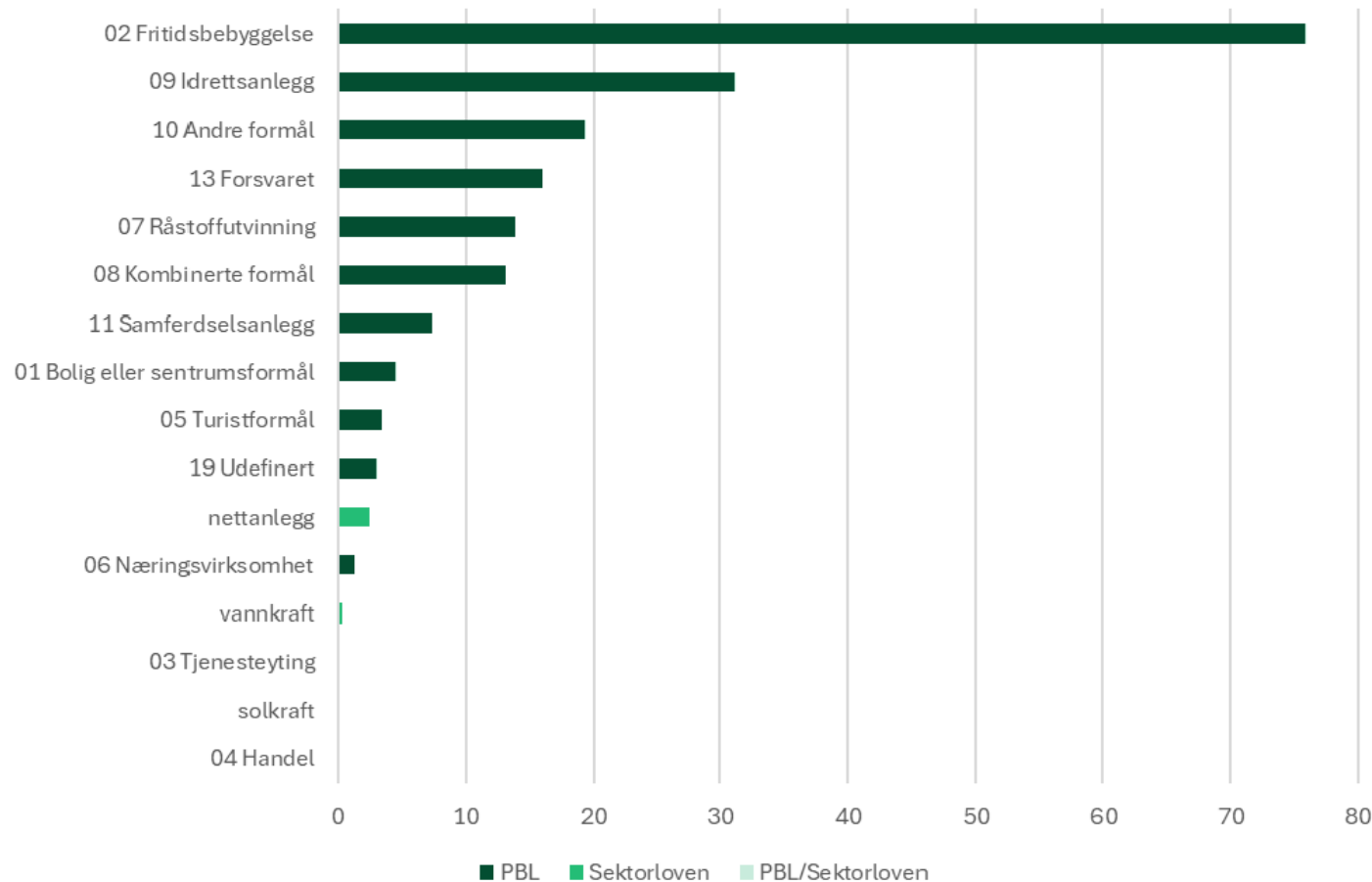
Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON) – villmarkspreget natur

- 20 % av arealreservene (1100 km²) ligger innenfor inngrepsfri natur (INON)
- Av dette utgjør 6 % (320 km²) villmarkspreget natur
- Planlagt utbygging – potensiell reduksjon i inngrepsfri natur (INON)

Villreinområder

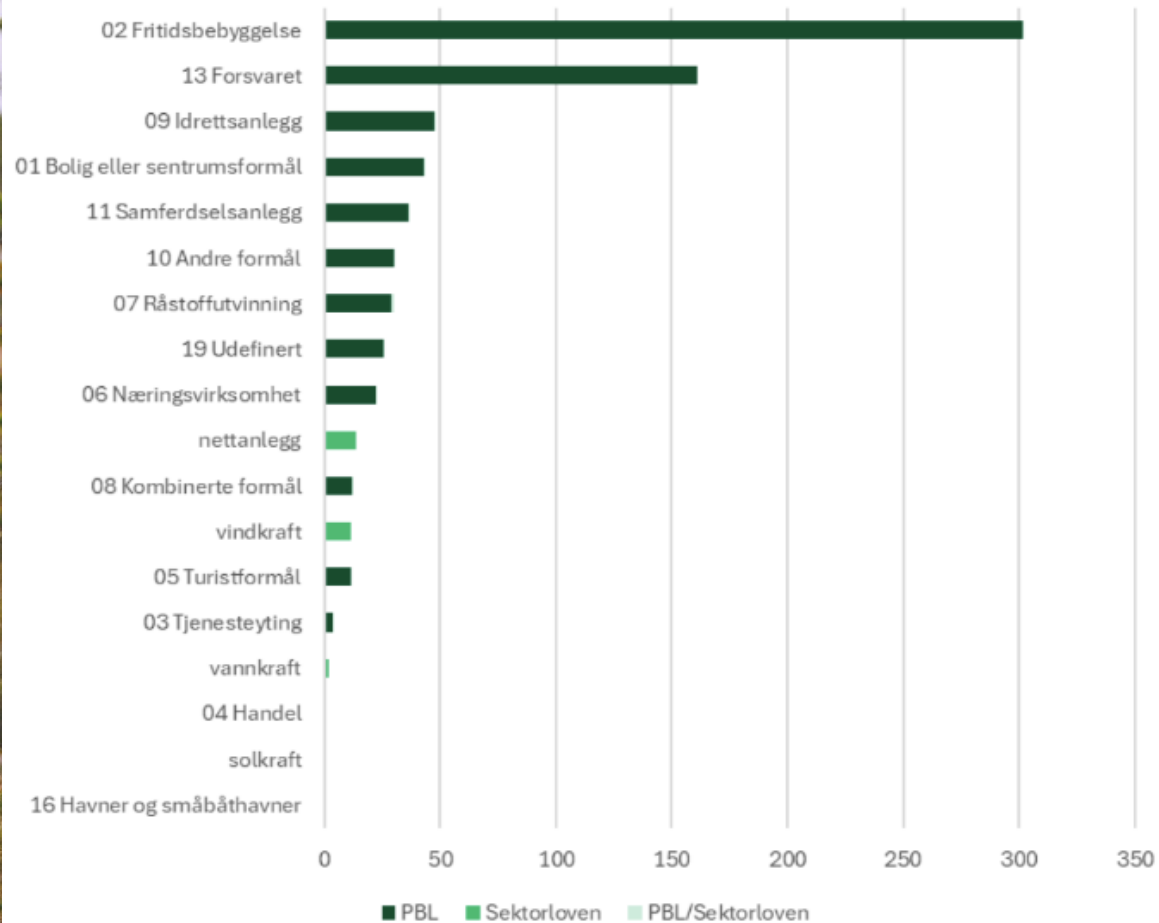
Planlagt omdisponering i nasjonale villreinområder, fordelt på formålsgrupper etter PBL og sektortemaer (km²)

- Ca. 6 % (336 km²) av arealreservene ligger i villreinens leveområder
- Over halvparten av dette er i nasjonale villreinområder

Naturskog

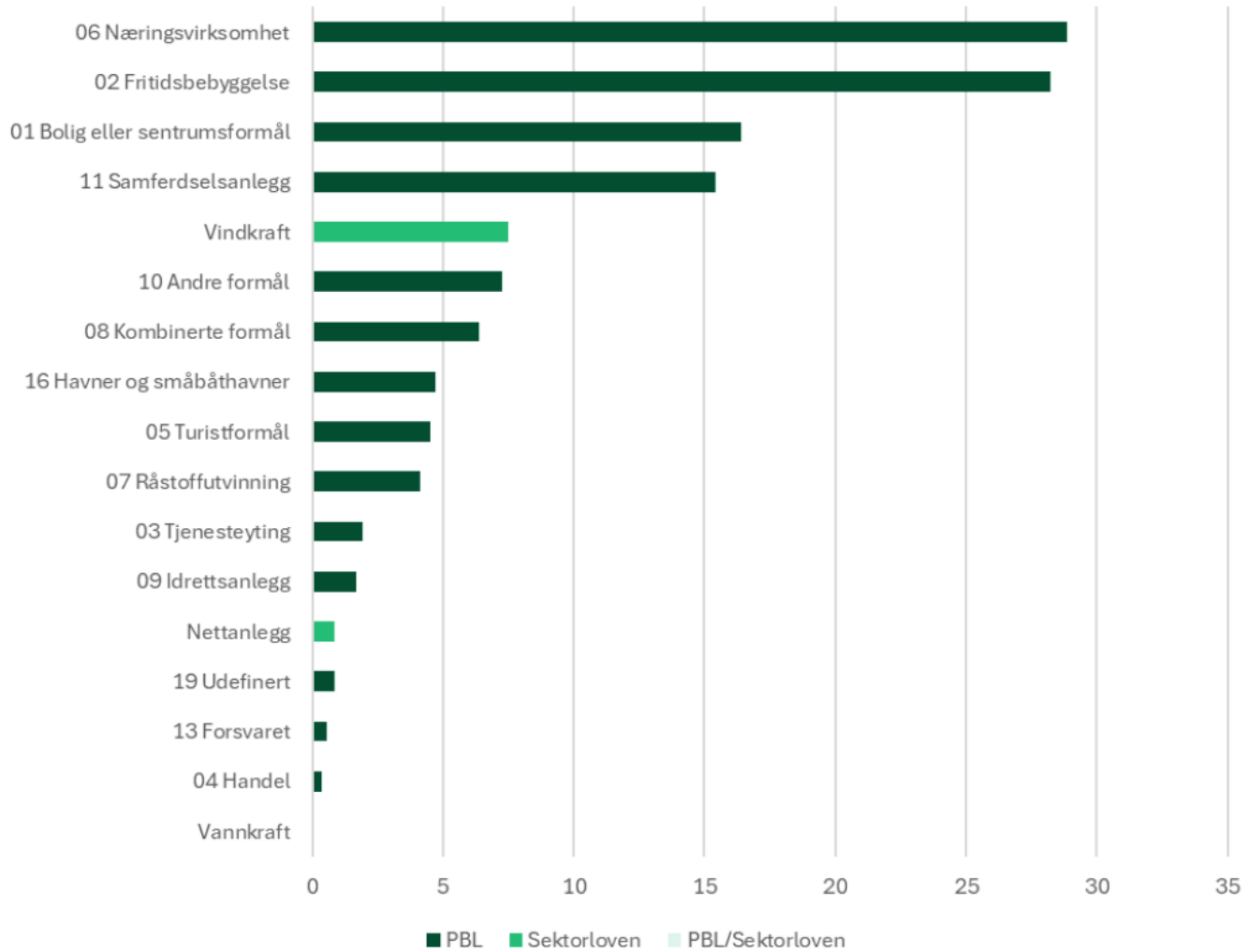
Planlagt omdisponering i Skog etablert før 1940, som ikke er flatehogd, fordelt på formålsgrupper etter PBL og sektortemaer (km²)

- Ca. 14 % (755 km²) av arealreservene overlapper med eldre skog etablert før 1940 som ikke er flatehogd

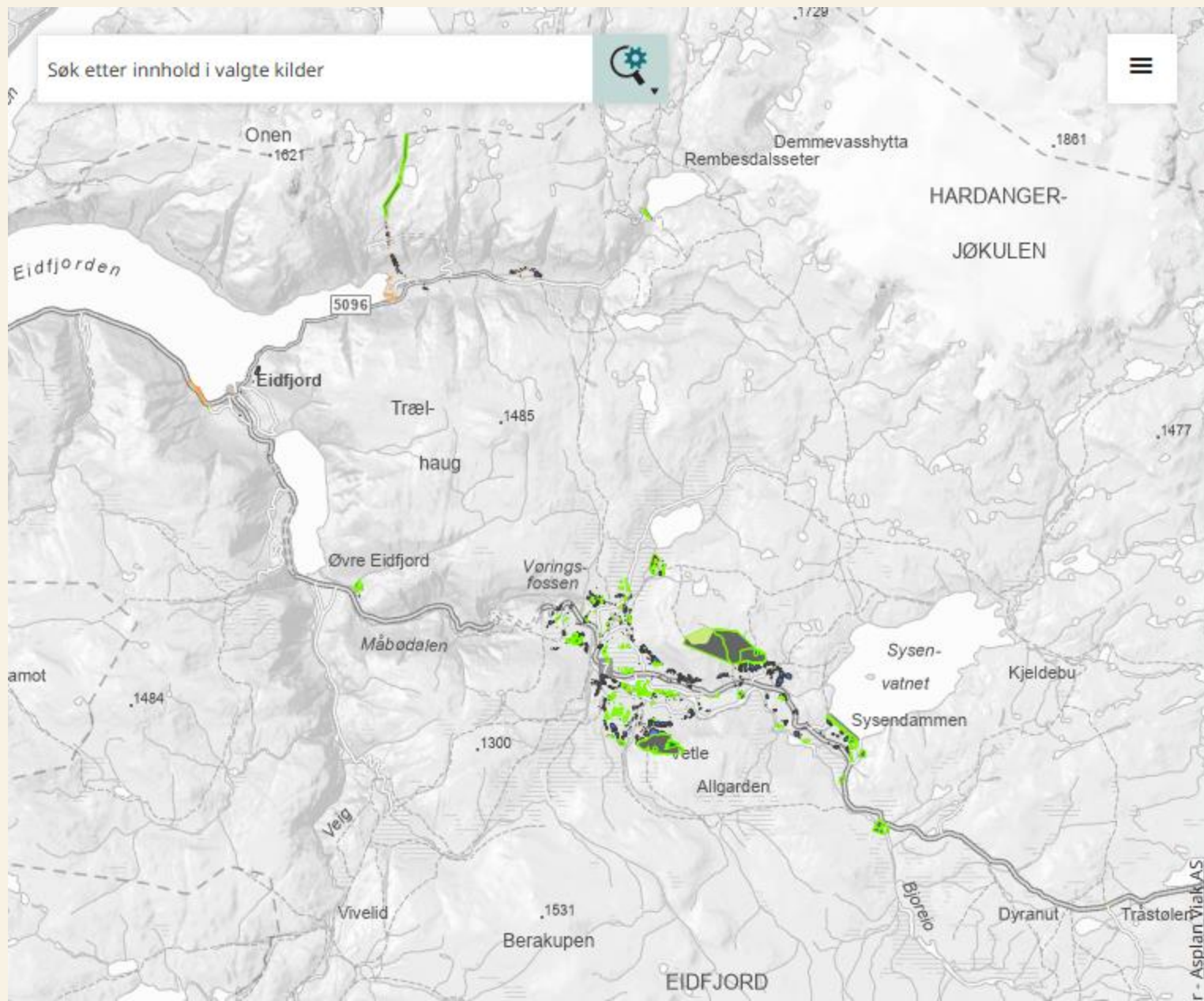
Strandsonen

Planlagt omdisponering i potensielt tilgjengelig strandsone, fordelt på formålsgruppe (PBL) og sektortemaer (km²)

- Ca. 2 % (130 km²) av arealreservene overlapper med potensielt tilgjengelig strandsone langs sjøen

Innsynsløsning for overlappsanalysen

Temalagsvelger

Skjul >

Alle temalag Sorter temalag

- NATUR OG AREALBRUK I PLANLAGT UTBYGDE OMRÅ...
- Planlagt utbygd natur
 - Arealressurskart (AR5 - planl.utb.) ...
- Naturskog
 - Flomsoner (planl.utb.) ...
 - Strandsone (planl.utb.) ...
 - Naturvernområder (planl.utb.) ...
 - Nasjonale villreinområder (planl.utb.) ...
 - Viktige fugleområder (IBA) (planl.utb.) ...
 - Inngrepsfrie naturområder (planl.utb.) ...
 - Naturtyper på land (NiN) - kartlagt (planl.utb.) ...
- Utbyggingsformål (planl.utb.) ...

Fra naturavtale til naturpolitikk

FNs naturavtale (2022)

Stanse og reversere tapet av natur innen 2030.

Regjeringens mål for mer bærekraftig arealforvaltning

Redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer innen 2030, og begrense netto tap av særlig viktige naturarealer til et minimum innen 2050.

Særlig viktige naturarealer

Naturmangfold av nasjonal og vesentlig regional interesse, jf. rundskriv T-2/16.

Naturmeldingen og arealreservene

Særlig viktige naturarealer (rundskriv T-2/16)

- Svært viktige og viktige friluftslivsområder, andre nasjonalt/regionalt viktige områder
- Sammenhengende naturområder med urørt preg
- Villreinens leveområder (Meld.St (2023-2024))
- Truede arter og deres leveområder
- Strandsonen langs sjø og vassdrag - hensyn til natur, friluftsliv, allmenne interesser

Arealreservens overlapp med

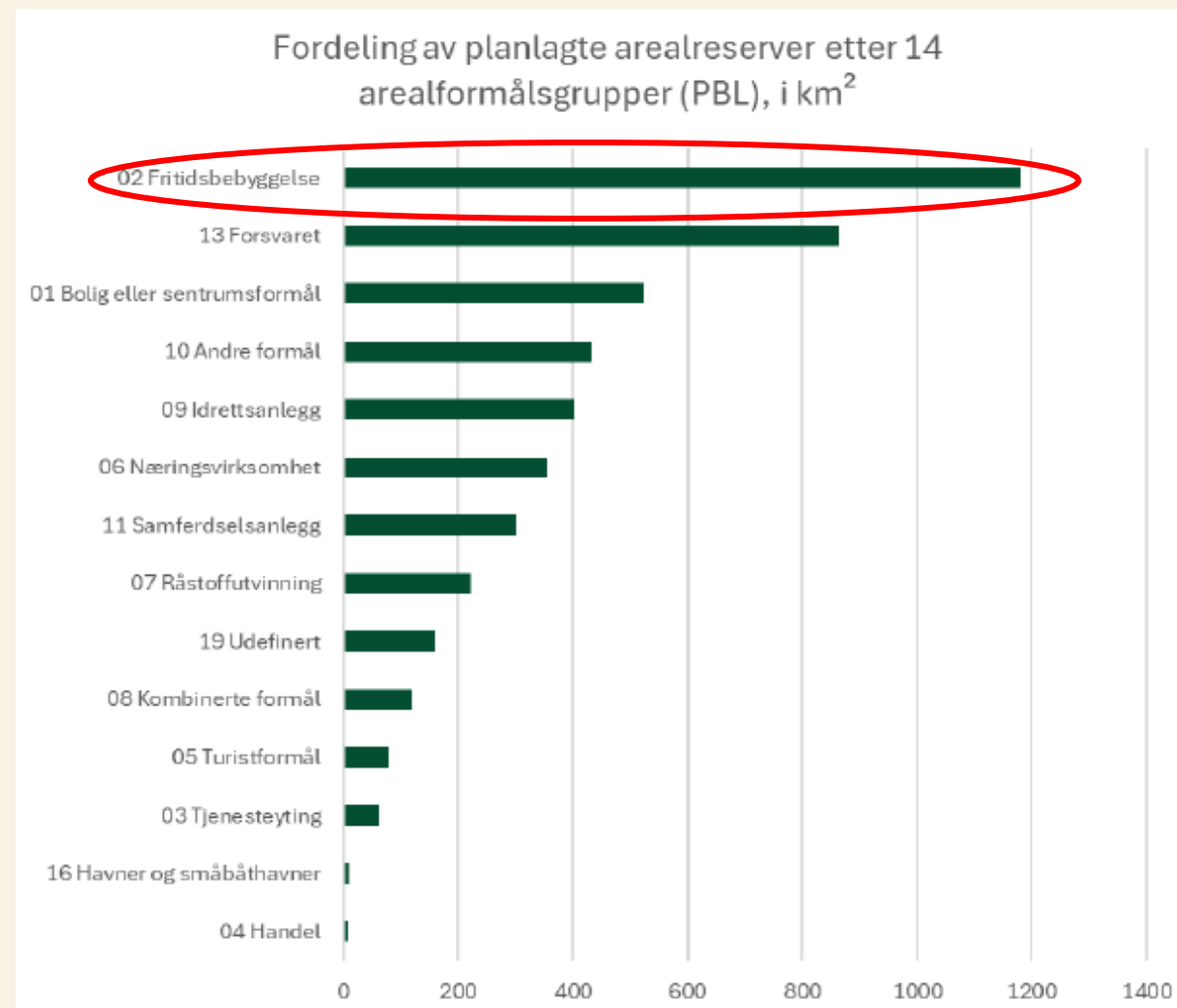
- Kartlagte friluftslivsområder 41 % / «Viktige» og «svært viktige» 29 %
- Inngrepsfri natur (INON) 20 %
- Villreinens leveområder 6 %
- «Naturskog» (skog eldre enn 1940, ikke flatehogd) 14 %
- Potensielt tilgjengelig strandsone 2%

Prinsipper for bærekraftig arealforvaltning

Prioriterte utbyggingsformål

(Meld. St 35 (2023-2024))

«...særlig samfunnsnyttige formål som fornybar kraftproduksjon, kraftledninger, samfunnskritisk digital infrastruktur og forsvar vektet tungt ved konflikter mellom utbyggingsformål»

Naturpolitikk på lag med naturen?

Politiske mål vs. planlagt utbygging

Med dagens politikk bygger vi ned den naturen som regjeringen selv har definert som *særlig viktig* og i stor grad til formål som ikke er prioritert.

Hva må skje?

- Mål om arealnøytralitet - null netto tap av natur - innen 2030 og en plan for å realisere dette
- Nasjonal oversikt over eksisterende og planlagt utbygging
- Nasjonale restriksjoner mot utbygging i viktige natur- og friluftslivsområder
- Nasjonalt krav om planvask i alle kommuner
- Nasjonale krav og incentiver for økt utnyttelse av grå areal

Foto: André Marton Pedersen